СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

РІК XLV. Ч. 271. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 20-го листопаду 1937. VOL. XLV. No. 271. Jersey City, N. J., Saturday, November 20, 1937.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БЕЗЛАДНІ НАРАДИ В КОНҐРЕСІ

ВАШИНГТОН. — Наради в конґресі далі проваджуться без пуття й без пляну. Обструкції над протилінчевим законопроєктом тревають далі і відтягають конґрес від нарад над корисними справами. Обіцяють, що справа підмоги фармерам піде на наради наступного понеділка. Але сильна робітнича група старається спинити цей законопроєкт, а піддати наперед законопроєкт про заплату і години праці. Говориться багато поза кулісами конґресу про зменшення податків і піддержку приватному бизнесові, але сенатор Барклі, лідер більшости, заявив, що серед теперішніх обставин крім доброї волі конґрес не всилі ухвалити щось конкретне.

Не беруть під увагу цілого економічного життя.

Сильна конґресова група, що створилася на те, щоби перефорсувати на наради законопроєкт про заплату і години праці, що застряг у „комітеті порядку", хоче тепер увійти в порозуміння з републиканцями і в той спосіб здобути 218 підписів, потрібних для впровадження цього законопроєкту під дискусію понад голову „комітету порядку". Ця група хоче за всяку ціну поставити свій законопроєкт попереду законопроєкту про підмогу фармерам, щоб у той спосіб добитися кращих умовин для робітництва без огляду на умовини для фармерства.

ЗВЕРХНІ ВПЛИВИ НА КОНҐРЕС.

ВАШИНГТОН.—Наради представників суспільних і робітничих організацій, які зібралися в канцелярії індустріяльного комісара стейту Ню Йорк, Елмера Ендруса, рішили звернутися до президента Рузвелта з проханням, щоб вплинув на скоре переведення закону про заплату і години праці. Наради ствердили, що уряд уже давніше обіцяв робітникам цього краю, що законом забезпечить їм мінімальну заплату, бодай таку, що за неї можна би було сяктак прожити. Тепер робітники чекають сповнення цеї обіцянки.

Опозиція з інших сторін.

Законопроєкт про заплату і години праці знаходить гостру опозицію з боку деяких фармерських кругів, які говорять, що ухвала такого закону нанесла[б] смертельний удар хліборобству, бо фармери не всилі булиб наймати людей до пільної праці на умовах, пропонованих згаданим законопроєктом. Конвенція фармерської організації „Нешенел Ґрейндж" назвала цей законопроєкт „руїнним".

ЛЯ ҐВАРДІЯ ГОВОРИТЬ, ЩО ТРЕБА ЩОСЬ РОБИТИ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ню Йорку, Ля Ґвардія, вислав до федерального адміністратора будови і завідування домів, Натана Штравса, телеграму, щоб Штравс перестав „ловити гави" і брався до роботи. Він далі сказав, що мешканевий департамент уже мав досить усяких конференцій і місто Ню Йорк не пішле вже більше до Вашинґтону свого представника на нові наради, як довго адміністратор мешканевих справ не візьметься за щось конкретне.

ЗАМОРДУВАЛИ ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА.

МІНЕАПОЛІС. — Невідомі злочинці застрілили на вулиці юнійного провідника, Патрика Коркорана. Підозрівають, що цей морд наступив на тлі суперництва двох робітничих юній, з яких одна належала до Американської Федерації Праці, а друга до Комітету Промислової Організації. За зловлення вбивників назначено $11,000 нагороди.

СТРАЙК В АВТОМОБІЛЬНИХ ФАБРИКАХ.

ПОНТІЯК (Мішіґен). — У фабриках Фішер Боди і Понтіяк Мотор Ко. вибух страйк, у якому перестали працювати 14,721 робітників. Як довго потягне цей страйк, не знають ні представники фабрик, ні робітництва.

ЗНАЙШЛИ ТАЙНУ ФАБРИКУ БОМБ.

НЮ ЙОРК. — В Озон Парку, Лонг Айленд, поліція знайшла в підземеллі одного опущеного дому тайну фабрику бомб. Здибано також кілька зроблених бомб, але внаслідок їх старости вони вже не мали вибухової сили. При них були газетні витинки про процес Сака і Ванцетія.

ЗЛОВИЛИ ТРЕТЬОГО БАНДИТА, ЩО ВТІК З ТЮРМИ.

СИРАКЮЗ. — Поліція зловила третього й останнього бандита, що кілька днів тому в зухвалий спосіб враз зо своїми двома товаришами втік з тюрми. Коли поліція наскочила була на їх кривійку попереднього дня, то два бандити піддались, а третій, Ґірі, вискочив з другого поверху крізь вікно. Але він через те так потовкся, що не міг далеко втікати і поліція другого дня його цілком ослабленого зловила.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

БОРОТЬБА ПРОТИ ЗЛОЧИНУ.

ВИЛОМИЛИСЯ З ВЯЗНИЦІ, АЛЕ ПОПАЛИСЬ НАЗАД.

Обовязки урядників, що мають виконувати карний закон, видно не кінчаться, як вони розкриють злочин, вислідять справників, поставлять їх на суд та засуджених віддадуть до вязниці, бо могутнім бандитським організаціям часто вдається викрасти злочинців уже з вязниці. Оноді втекли з вязниці з повіту Онондаґа в Джеймсвилі, Ню Йорк, три небезпечні бандити. Уряд видав поліції приказ піймати їх за всяку ціну, а якби вони супротивлялися, „стріляти на смерть". Двох з них незадовго піймала поліція міста Сиракюз. На образку піймані бандити Гарольд Кровл й Джан Олі, котрі були засуджені за викрадення Джана Дж. О'Конела в 1933-тім році. Бадити, видно, раді, що їх пригода не скінчилася сумніше. Кажуть, що варто було бути на волі хоч так коротко. Їх товариша, Персія Ґірія, піймано пізніше.

ЗЛОВИЛИ ДВОХ БАНДИТІВ, ЩО ВТЕКЛИ З ТЮРМИ.

Поліція в Сиракюз, Ню Йорк, повідомлена тихо сторожем одного дому, злетіла на кривійку трьох бандитів, що пару днів тому вирвалися з тюрми в Джеймсвил, і двох з них зловила, а третій таки втік крізь вікно.

АСЕКУРАЦІЯ ЗАСІВІВ У САСКАЧЕВАНІ.

Міністер рільництва Теґерт заявив на конвенції Злучених Фармерів Саскачевану, що департамент рільництва задумує внести законопроєкт про асекурацію засівів. Департамент перестудіював справу, уложив проєкт закону і внесе його на найближчій сесії леґіслятури. Асекурація збіжжя, сказав міністер, може вирівняти прихід фармера між добрими й лихими роками. Притім Теґерт додав, що ніяка схема асекурації збіжжя не може працювати, коли муситься виплатити грошей більше, ніж вплинуло до каси.

30-ФУНТОВИЙ ОРЕЛ У БОРОТЬБІ З ДВОМА ЧОЛОВІКАМИ.

В Ґененокет, Онт., М. Бренен і В. Дорей ледви не погинули, воюючи з величезним орлом. Бренен пострілив орла й він обезсилений упав в озеро. Тоді оба приятелі всіли на човен і поплили на озеро, щоб забрати раненого птаха. Але справа не була така легка, як їм здавалося. Величезний орел півтори години бив крилами по воді і трохи не затопив човна. Аж по півтори - годинній боротьбі вдалося приятелям затягнути орла на човен.

ЗЛОЧИННА РУКА ЗАТРОЮЄ ГОЛУБИ.

Якась злочинна рука знову кинула голубам біля баптистської церкви на 79 вул. в Ню Йорку отруї, внаслідок чого згинули 40 голубів. Це вже другий випадок такого затроєння. Перший раз кинув хтось отрую кілька місяців тому, внаслідок чого згинули 70 голубів. Поліція робить дохоДження.

СМЕРТЬ З ГОЛОДУ.

Стах Лабозінські, 70-літній поляк чи українець у Торонті, помер з голоду. Поліція знайшла його сплячого у возі для худоби, де він знаходив приміщення довший час, і арештувала за волокитство. Коли стверджено стан Лабозінського, один із поліціянтів почастував його своїм обідом, а потім його відвезли до шпиталю, де незабаром він помер. Лікарі ствердили, що старець був виснажений і терпів на шлунокову хоробу так, що годі було його врятувати. Лабозінського знали люди в 20 ній частині міста звиш 20 літ. Коли вратив силу, втратив і роботу. Став бездомним скитальцем, спав по парках, і шопах, а живився тим, що знайшов у відпадках, украв, чи вижебрав.

ПОВИЛА НАРАЗ ДЕВЯТЕРО ДІТЕЙ.

Заграничні часописи пишуть, що в Картаґені, в червоній Еспанії, жінка одного військового урядовця повила між 4. і 14. вересня 7 дітей, а 21. вересня ще двоє дітей. При життї осталися ті двоє останні. Прямо не хочеться вірити в правдивість тої вістки, хи би не те, що подала її також поважна французька газетна аґенція.

ПОВІСТЬ, ЯКУ ПИШУТЬ 11 АВТОРІВ.

Чеський журнал „Говори о кнігах" (Розмови про книжки) зорганізував оригінальну письменницьку співпрацю. Він рішив оголосити детективну повість, якої авторами будуть 11 визначних чеських письменників. Повість буде складатися з 11 розділів, кожний писаний іншим автором, причому ніхто з них не знає, хто писав попередній розділ. Авторам не вільно робити небіжчиками в одному розділі більше ніж одну особу, що виступає в попередніх розділах. Часопис буде оголошувати цю повість розділами в чергових числах, причому для читачів розписано конкурс, який полягає на тім, щоби відгадати, хто є автором поодиноких розділів.

У БРИТІЙСЬКІЙ КОЛЮМБІЇ ВЯЗНИЦІ ПЕРЕПОВНЕНІ.

Уряд Британської Колюмбії має великі клопоти з переповненими тюрмами. Переповнення наступило у звязку з виарештуванням коло двісті безробітних, котрі ставили опір поліції. Найбільша вязниця надморської провінції, Овкела, не має так багато „гостей", щоб здоровні умовини є поважно захитані. Уряд думає відкрити новий табор для арештованих, або помістити їх у давній вязниці для духоборів на острові Пірс.

ПОЛЬСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ.

Польська Партія Соціялістична заявила у Варшаві, що вона стоїть за кожну акцію, яка є за змішення польської збройної сили.

„МИ РОДИЛИСЬ УКРАЇНЦЯМИ Й НИМИ ЗАВЖДИ ХОЧЕМО БУТИ"

УЖГОРОД (Закарпаття). — Ось так заявив в імені молоді богослов Іван Рогач підчас української маніфестації в столиці Закарпаття, в якій взяло участь коло 15,000 селян, робітників, і інтеліґентів. Він іще сказав таке: „Ми вже не покірні раби, чи всякі карпато-татро-лемко-бойко-роси, а свідомі українці! Не будемо лизати руку, що нас бє. Осуджуємо тутешняцьке руснацтво й хочемо духової й культурної єдности з цілим українським народом. Ми всі тут присягаємо перед Богом і світом, що не зречемося ні крихітки наших національних прав, а за свою українську мову і культуру і за правду радше дамо розпнятись, ніж малиб ми зрадити свій український нарід." Як бесідник згадав за присягу, величезна маса людей зняла капелюхи і піднесла руки до присяги.

В АНҐЛІЇ ПРО ЗАКАРПАТТЯ.

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає, що місячник „Форнайтлі Ревю" помістив у листопадовому числі довшу статтю Джовн Ґріфін п. з. „Закарпатська Русь", у якій ставиться дуже прихильно до українців на Закарпатті, але теж хвалить і чехословацьку владу, промовчуючи її недомагання.

З ЖИТТЯ НАШОЇ МОЛОДІ В АНҐЛІЇ.

МАНЧЕСТЕР (Анґлія). — Укбюро подає, що в Манчестері основано курси українознавства для української молоді, родженої в Анґлії, й для цеї цілі спроваджено вже книжки зо Львова. Молодь піддержує гарно хор, що вже дописувався нераз перед анґлійською публикою, а тепер підготовляється до виступу на радіо. Молоді артисти радо помагають місцевому Українському Клюбові в уладжуванні ріжних виступів чи концертів на такі цілі, як допомога інвалідам, Рідна Школа й т. п. В Манчестері відсвятковано теж день Першого Листопаду., Розпродано в той день календарі Українського Інваліда.

ЧЕРГОВА КОМПРОМІТАЦІЯ.

ЛЬВІВ. — Це звичайна річ у Польщі, коли арештують кого з українців — без усякої підстави. Ось тепер випущено на волю о. Володимира Яценкова, якого тримали шість тижнів у львівській тюрмі під замітом — убивства поліцая. Таке діється з українськими священиками, а щож доперва сказати про інших!

ПОШАНУВАЛИ РЕДАКТОРА БЕЛЕЯ.

ЛЬВІВ. — Посвячено на личаківськім цвинтарі у Львові памятник на могилі Івана Белея, одного з найбільш заслужених редакторів щоденника „Діло". Пок. Белей видержав на редакторському становищі „Діла" найдовше, бо 18 років. Завдяки його заслугам часопис став щоденним.

„УКРАЇНСЬКИЙ АЛЬБОМ". ПО ЖИДІВСЬКИ.

КОЛОМИЯ. — Появилася брошура: А. Кляйн: „Майн украініешер Альбом". Це переклад на жидівський жарґон народніх та колискових українських пісень, коломийок і дум та дечого з творчости Шевченка, Франка, Тичини і т. д. Брошура має 48 сторінок великого кварт-формату. Видана на гарному папері.

ТЕРЦІЯН — ПАТРІОТ.

СТАНИСЛАВІВ. — Помер Павло Нехцай, старенький терціян хлопячої української ґімназії. Записався він якнайкраще в памяті учителів і учеників, особливо в тих, що походили з сіл. Радо помагав вбогим ученикам. Цей скромний робітник побудував своїм коштом каплицю в ґімназії, а своє заощаджене майно записав на українські громадянські цілі.

„ПОЗИЧАЛИ" УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

МОСКВА. — „Правда" подає у статті про музику, що російська музика є дуже споріднена з українською, бо російські композитори дуже часто „позичали" з української музики.

„КВІТУЧА СОЦІЯЛІСТИЧНА УКРАЇНА".

КИЇВ. — Під такою назвою наказано відкрити в Києві виставу з приводу перемоги большевицької революції. Виставляють такі образи „Квітучої України", як: Горкий серед волзьких бурлаків", „Товариш Сталін на південному фронті", „Товариш Орджонікідзе у робітничому клюбі" і т. п.

НАГОРОДА НОБЛЯ.

СТОКГОЛЬМ. — Мирову нагороду Нобля признано вайкавнтові Сесилеві, одному з основників Ліґи Націй.

АТЕНТАТ У ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Доконано замаху на Ю. Рутковського, президента „Звйонзку Млодей Польскі". Стріляли з револьверів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
For mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СТАРШІ ДО ШКОЛИ?

Великі суспільні переміни діються або скоро, нагло, катастрофально, або поволі, спокійно, непомітно. Перші переміни завважує всякий, навіть глухий і сліпий. Їх зрештою називається гучними назвами, як переломи, переверoти, революції, які вже самі звертають увагу на явище. Другі переміни переходять непомітно деколи навіть для людей, що звичайно не ходять із закритими очима й заткаными вухами.

Багато таких далекосяглих і глибоких перемін діялося й діється ще й тепер довкола нас. Переміняється техніка виробу всякого добра. Переміняються засоби лучби, себто перевозу добра й людей. Переміняються відношення між бизнесом і політикою.

Та найглибші мабуть переміни, спокійні переміни, діються на полі виховання, а передівсім на полі виховання старших, чи пак дозрілих людей.

Нагодою для цих перемін була депресія. Вона викинула з заняття велику масу людей, що привикли займатися по кілька годин денно продуктивною роботою. Цим людям лицилися тепер ці години. Вони шукали для себе якогось заняття. Одні з них пробували робити в цім вільним від звичайної праці часі те, що давніше робили у вільнім від праці часі: найбільше з них старалися знайти якусь розривку. Та звісно, що шукати розривки на годину-дві це одно, а шукати розривки на цілий день — друге. Автім для розривки, та ще в Америці, треба звичайно грошей, а цих грошей у депресії мало, або зовсім нема. Накінець, розривкою все забавлятися не можна: чоловікові дає розривка приємність, коли він напрацювався; людині, що не працювала, розривка це те саме, що дитині, яка наїлася цукорків, давати обід.

Шукаючи інших розривок на свій безробітний час, велика маса людей попала на освіту. Стали люди наповняти відчитові салі, „форуми" й інші місця, де дають формальну освіту. Почали відкривати вечірні курси, доповняючі курси, курси для дозрілих і інші подібні школи для старших людей. Часто траплялося таке, що безробітні зовсім не думали про те, що їм можливо ще чогось нового навчитись, але, засмакувавши раз в освіті, ці старші люди набрали охоти до дальшої науки. Зайшла зовсім непомітно велика переміна в наставленні старших людей до освіти: люди, що ще недавно думали, що вчитися має тільки молодь, що думали, що з одержанням „джабу" або одруженням кінчиться період науки, прийшли до переконання, що освіта добра для всякого, що людина вчиться не до одруження чи заняття, але ціле своє життя, до гробової дошки.

І ось на наших очах тепер повстає домагання, щоб суспільність занялася шкільництвом для дозрілих людей як своїм правильним завданням, як вона занялася шкільництвом для дітвори. Ростуть домагання, щоб учителів для дозрілих установляти постійно, як учителів дітвори, і платити їм теж з публичних фондів.

Які далекосяглі переміни в наставленні людей зайдуть, коли ці домагання будуть переведені у життя, ясно кожному.

Ернст Моріц Арндт*)

ВОЛЯ І БАТЬКІВЩИНА

Оце зявилися тепер жалюгідні, холодні хитруни, що в нікчемности свойого серця говорять:

Батьківщина й воля — пусті слова без змісту, гарні звуки, що ними дурять простодушних! Де людині добре, там її батьківщина; де їй найменше допікають, там цвите її воля.

Ті, що так говорять, — це мов безрозумні звірята, що, потураючи свойому череву й пристрастям, не відчувають нічого з подиху небесного духа.

Вони жеруть, мов тварина, тільки хліб насушний, а те, що їм дає насолоду, здається їм єдино певним.

Тому брехня чаїться в їх пустій балачці, а кара за брехню копошиться в їхніх науках.

Навіть звірина любить; але люди, що тільки зверха носять Господню подобу й печать Божої премудрости, не люблять.

Та чоловік повинен любити до смерти й від своєї любови не відступати, ніколи з нею не розєднуватися.

Цього не може ніяка звірина, бо вона легко забуває; не може того озвіріла людина, бо її захоплює тільки насолода.

Тому, тільки ти, людино, маєш Батьківщину, маєш святу країну, кохану країну, землю, що до неї твоя туга вічно лине, про неї без устанку мріє.

Де тобі вперше блиснуло Господнє сонце, де небесні зорі вперше над тобою засяли, де блискавка вперше розкрила перед тобою Господню всемогучість, де бурі наповнили твоє серце святим переляком, там є твоя любов, там є твоя Батьківщина.

Де перше людське око похилилося з любовю над твоєю колискою, де тебе мати вперше носила з радістю на руках, а батько напував твій ум наукою й мудрістю, там є твоя любов, там твоя батьківщина.

І хай були це нагі скелі й безлюдні острови, хай мешкала там з тобою нужда і труд, ти мусиш цей край любити до віку; бо ти є людина й ти не можеш забувати, ти мусиш берегти його в серці.

Воля — це теж не пустий сон, не дикий шал, але в ній живе твоя відвага й твоя гордість, живе певність, що ти з неба родом.

Там є воля, де ти можеш жити, де подобається твому сміливому серцю; де ти в звичаях і обичаях, в законах батьків своїх жити можеш; де тебе ущасливлює те, що ущасливлювало вже твоїх прапрадідів; де ніякі чужі наганячі за тобою не гонять, як гонять за тариною.

Ця Батьківщина й ця воля — це найсвятіше на землі, — скарб, що криє в собі безмірну любов і вірність, найшляхетніше добро, що його добра людина на землі посісти може й посісти бажає.

Тому теж є вони для малих душ, що живуть для хвилини, глупотою й божевіллям.

Але сміливі підіймають їх високо до неба й творять чуда в серцях блаженних..

Молися що дня Богові, щоб Він сповнив твоє серце силою, щоб запалив твою душу самопевністю й відвагою.

Щоб ніяка інша любов не була тобі святіша від любови Батьківщини, а ніяка радість не була для тебе солодша від радости волі.

Щоб ти відзискав те, в чому тебе обманули зрадники, щоб ти кровю здобув те, що прозівали дурні.

Бо невільник — це підступний і скупий звір, а людина без Батьківщини — найнещасливіша з усіх — (З літ. додатку „Нового Часу").

*) Ернст Моріц Арндт, німецький політичний письменник-поет і патріот (1769—1860), автор багатьох книжок, що підтримували дух Німеччини в боротьбі з Наполеоном. Його „Катехизм німецького жовніра" та збірка афористично-дидактичних начерків „Держава й батьківщина" до сьогодні не стратили інтересу й своєї заплоднюючої сили.

„ЗА ДУЖО НЄПРАВОСЦІ"

(Картини з сучасної Польщі).

Йосиф Пілсудскі, виконуючи у Варшаві в травні 1926 р. свій військовий замах, оправдував його тим, що в Польщі нема порядку, чесности і законности, а є, як він виразився, „за духо неправосці", себто забагато нечесности.

Та видно, що й тепер у Польщі не є краще, бо поляк Я. Саліцкі помістив у польській ґазеті статтю, яку затитулував саме згаданим висказом Пілсудского. А що й нам, українцям, приходиться терпіти в Польщі, то й нам добре знати, що про ту Польщу пишуть самі поляки. Тому подаємо винятки з цієї польської статті. Ось вони:

„Не належить до приємности порпатись поважному журналістові в таких справах, як **постійні надужиття в орудуванні публичним грошем,** які бачимо майже на всіх ділянках польського суспільного життя.

„Нема і днини, щоб із щоденної преси не довідувались ми з усіх сторін краю про **дефравдації,** яких допускаються безсумлінні урядовці, директори, адміністратори і такі інші управники публичним грошем, а сума шкід, повсталих звідси для національного господарства та для цілої держави, в порівнянні до інших, буджетних видатків, росте до таких високих чисел, що становить дуже важну, але уємну позицію в буджеті.

„Зараза **публичного бандитизму** росте з чимраз більшою безличністю і тепер уже не тільки поодинокі „лицарі-дефравданти" надуживають покладеного в них довіря, але повстають у декотрих урядах цілі **акційні спілки злодійські,** щоб у спільнім порозумінні обкрадати безлично публичне добро, а то на пиятики, газардові гри і т. ін., а грошеві зловживання в позичкових касах, кооперативах, в касах урядових та комунальних, а навіть у товариських клюбах, є на деннім порядку.

„Отже треба негайно подумати над винаходом якихсь рятункових, хочби й цілком виняткових засобів проти цеї ґанґрени, що поступає вперед, що просто загрожує нашому (польському) існуванні.

„Візьмім от на увагу хочби тільки **одну днину** і те, що вона нам з цих справ принесла. І так: 1) Карна розправа в окружнім суді у Варшаві проти начальника залізничої стації в Рембертові за цілу низку зловживань. 2) Карна розправа в окружнім суді в Кракові проти директорів і урядовців Задаткового Товариства в Хшанові. Шкода була понад **750,000** злотих. 3) Розправа перед апеляційним судом у Познані проти бувшого директора клюбу урядовців, інж. Ліцинского, за спроневірення **10,000** злотих. 4) Карний процес у Познані проти бувших урядовців воєвідського уряду за надужиття. 5) Карна розправа в окружнім суді в Катовицях проти урядовця скарбового уряду, В. Стадтка, за брання хабарів від ріжних фірм, за мовчанку при викритті податкових надужить. 6) Процес, ведений у Варшаві генеральною прокураторією проти бувших офіцирів за надужиття у висоті **154,000** злотих. 7) Арештування в Новім Санчі директора огрівальні за те, що присвоїв собі **6,000** злотих. 8) Викриття у надлісництві в Свенцянах зловживань на шкоду державного скарбу. Арештовано також двох лісничих і трьох посередників. 9) Арештування в Луцьку Навовского начальника виділу невжитків(!) рільничих і лісових у дирекції державних лісів за грошеві зловживання.

„Як на одну днину, то було мабуть цього досить, хоч зовсім певне, що цей виказ **не** обіймає ще цілої **чорної листи** з цілої Польщі.

„При такім стані справ годі мовчки перейти біля цих доказів деправації і вдоволитися лише відданням злодіїв в руки суду. Треба безумовно розслідити тло і джерело, на котрім і з котрого виростають ті масові дефравдації на області цілої Польщі, та приноровити відповідні засоби для оборони набудуче.

„Ми (цебто той часопис) порушили ту справу ще в січні, але не завважили, щоби пороблено якінебудь розпорядки в тій справі. І так дефравдації не зменшились, але навпаки, з кожним днем зискують на силі та компромітують Польщу за границею, нищать дуже болючо цілий господарський орґанізм. Він і так тяжко бореться за це, щоб удержатись на якім - такім рівні. Отже не зможе набудуче видержати офензиви ошуканців, котрі, наче той рак, обсіли тканини польського господарського життя".

Подав **Іван С.**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

М. К., Філядельфія, Па. — Ми розуміємо Вас дуже добре. І ми теж бажалиб, щоб висказуватись у таких справах ясно й отверто. Але в таких випадках, коли маємо до діла з чужими людьми, що симпатизують з нашими змаганнями, мусимо приймати їх такими, якими вони є. Якщо буде більша активність з нашого боку, то й вони зачнуть про нас відважніше і ясніше говорити. Але в першу чергу вони самі, стрічаючися з нами, мусять набрати переконання, що ми маємо ясну ціль, як теж знаємо добре, як до цеї цілі змагати.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНОГО СІЯМСЬКОГО ПРАПОРУ.

У Сіямі розводяться над тим, чи ввести колишній прапор: білий слон на червоному полі. А саме білий слон це святе совторіння у Сіямі. Століттями був символом сіямського цісарства, украшував сіямський прапор. Аж король Рама VI., батько бувшого короля Праджадгіпока, який зрікся престола та живе в Европі, розпорядив, щоб увести новий прапор, триколіровий, по сіямськи званий тріронґ. Король Рама VI. надав трьом колірам символічне значіння, що представляють націю, віру й володаря. Теперішня влада хотілаб задержати три колірu, а рівночасно вдоволити традиціоналістів. І. воєнна фльота на свому прапорі на червоно-біло-синьому тлі помістила білого слона. Та це ще не вдоволило традиціоналістів. Так справа національного прапору осталась ще неполагоджена. Молода ґенерація вважає постанову воєнної фльоти найкращою полагодою справи прапору.

ЯК ЖИВУТЬ ЕСКІМОСИ.

Із Ґренляндії вернулися французькі вчені та мали в Парижі кілька відчитів про життя і людей на далекій півночі. Вони кажуть, що ескімоси зовсім не такі мовчаливі та відлюдки, як це досі думали. Вони дуже говірливі, головно тоді, коли йде про якийсь бизнес. Крім того вони радо й щиро сміються та мають великий змисл для гумору. Загально передше думали та писали, що ескімоси живуть у хатах, побудованих із снігу та леду. Це також неправда, бо ескімоси ставлять хати з каменя, які є дуже відпорні на непогоду. Ескімоси сіють ріжне збіжжя та люблять городовину. Останніми часами пють багато чаю та кави, одначе лише теплу або зовсім холодну.

Я волів би голяндцеві віддати під опіку масло, ірляндцеві фляшку горівки, злодієві коня, щоб уїжджав його, ніж жінку поручити її власній сторожі. — **(Шекспір).**

Дрібнички є основою досконалости, одначе досконалість зовсім не є дрібничкою. — **(Мікелянджельо).**

Без ясновидючого серця ум тратить ясновидючість. — **(Карляй).**

Закон це душа держави, душею закону є совість, а душею совісти боязнь божа. — **(Демостен).**

Марія Гелінґер.

ЯК ЗНАЙТИ ЗАРОБІТОК

Жив собі добросердий стрижій Томасіно, такий добрий, що за ціле своє життя ні мухи не скривдив. Працював у маленькій крамничці на Таймс Сквері. Малий, сивий, тихий, рідко коли заводив з ким розмову.

Його крісло для клієнтів стояло друге в черзі; крісел було пять. Шеф працював при першому. Коли входив новий гість, то всі помічними кидались живо, щоб показати свою меткість. Кожний з них кланявся, усміхався, підбігав, запрошуючи на своє крісло.

Власник підприємства, Рікарді, міг би був уже давно звільнити старого із служби, але не хотів цього робити, бо любив його. Знав теж, що його жінка була від літ спаралізована і що старий відкладав кожний сотик на лікування своєї дружини. Що найважніше: Рікарді мав сумління. Знав він, що як звільнить Томасіна, то він уже не знайде іншої праці. А так — нехай собі доживає тут віку.

Минали роки. Чим більше літ, тим менше гостей. Одної неділі попросив Рікарді Томасіна, щоб залишився ще у крамниці, коли ввечір закінчить працю. Коли всі інші помічники відійшли, сказав до нього:

— Слухайте, старий приятелю, я продав сьогодні свій інтерес. Виїжджаю з жінкою назад до Італії... Цілими роками чекали ми на це. Тепер здійснилась наша мрія. Я дуже журився, що з вами буде. Мій наслідник — дуже добрий фаховець, але і великий купець. У цьому і вся біда. Ось чому хотів я звернути вашу увагу, що коли завтра прийде сюди сіньор Франконі, мусите старатись зробити на ньому добре враження. Усміхайтесь, зробіть якусь приємну міну, покажіть, що ви не такі старі. Я вже йому сказав, що ви у тім інтересі найліпша сила. Зрозуміли?

Старий стрижій кивнув головою й усміхнувся із вдячністю. Відчував у своїй душі, як це все скінчиться. Але вдома не сказав ні слова про зміну. Поцілував свою жінку і навіть пробував жартувати. Коли сів до вечері, силувався, щоб зїсти щонебудь, хоч страва не полізла крізь горло.

На другий день уранці прийшов новий шеф, сіньор Франконі, щоб оглянути штаб своїх співробітників. Був опасистий, лисий, носив за поясом великі ножички. Коли гості відійшли, звернувся він до своїх помічників:

— Я мушу у свому інтересі поробити деякі зміни і відновити його. Коли ви дістанете в суботу від сіньора Рікарді свою платню, можете два тижні не приходити. За той час я повідомлю вас листом, від коли я знову відкриваю інтерес і від коли буду вас потребувати.

Томасіно перелякався. Два тижні без заробітку! А пізніше?!

Минуло два тижні. Томасіно не дістав ніякої звістки від Франконія. Усеж пішов туди. Новий шеф був у крамниці. Нахмурився, коли Томасіно, нічого не кажучи, одягнув на себе свій білий халат. Томасіно мав кількох гостей і працював. Після праці шеф узяв його на бік і каже:

— Ще тиждень можете в мене працювати, сіньоре Томасіно. За той час можете пошукати собі іншого заняття. Я потребую у своїм інтересі тільки молодих, енерґійних.

Аж тепер Томасіно добре розглянувся по тій кімнаті, де працював майже ввесь день. Довкола нього були самі нові обличчя — суворі, непривітні, самі молоді.

Франконі боявся, що Томасіно не зважився на якийсь акт розпуки, і вспокоював його:

— Не беріть собі цього так дуже до серця. Живемо в таких часах, коли не можемо слухати тільки самих почувань. Не можемо теж завсіди робити того, що хотіли би, як я у вашім випадку. Мусите попробувати всяких штук, починаючи від хитрощів. Говоріть усюди, де будете старатися за посаду, що ви мій найліпший стрижій, Коли хочете, то я можу навіть виставити вам якнайкраще свідоцтво. Нема часу думати над тим, як маєте шукати праці, а попросту мусите сказати собі, що її знайдете!

Усякі штуки? Хитрощі? Чи можна такими способами знайти працю? Нема ради. Щось треба конче зробити. Бо як ні, то може ще недужа жінка вмерти. Так багато літ він піклується нею... а тепер... ні, він не допустить до такої траґедії.

На другий день пробував він завести дипльоматичну розмову із своїм шефом. Пояснив йому, що саме тепер якось так склалось, що його найкращі клієнти розїхались тепер із Лондону. Божився, що він має постійних, дуже вірних клієнтів. Чи сіньор шеф не хотів би його затримати у себе.

— Дуже мені прикро — відповів Франконі з чемною усмішкою: — субота це останній день вашої праці у мене.

У суботу забрав Томасіно все своє приладдя і пішов до хати. Оповів жінці своє горе. Вона плакала разом із ним.

— Це страшне — говорила. Ти старий і до праці беруть тепер тільки молодих. Я знаю, як виглядає життя. Я стала тобі тягаром...

Але Томасіно потішив її, що він знайде на це якусь раду.

Минуло три дні. У вівторок вранці на порозі хати Томасіна зявився Франконі. Ввійшовши, сказав:

— Сіньоре Томасіно! Я бачу тепер, що зробив помилку. Я не повинен був позбуватись вас. Можете вернутись до роботи до свого старого крісла, зараз поруч мого, і я додам вам іще пять долярів тижнево. Ті нові вітрогони не вміють так добре ходити коло гостей, як старші, досвідчені фаховці. Но, до побачення! Прийдіть завтра до роботи!

Жінка, почувши про це, радісно усміхнулась. Томасіно почав підсвистувати неаполітанську канцонету.

— Франконі мусів мене наново зааґанжувати. Тут рішили мої клієнти. Так багато їх приходило і питали за мною.

— Не розумію! Які клієнти? Звідки ти міг їх за кілька днів узяти?

Томасіно відклав ніж і вилку, розсівся на кріслі і почав виклад:

— Моя дорога! Тепер зовсім інші часи. Коли хтось хоче знайти посаду, мусить уживати трохи хитрощів. Цю думку піддав мені сам Франконі і я пішов за його радою. Клієнтів я не мав ніяких, але всіх знав я від довгих літ, відколи працював у Рікардія, і вони теж мене знали. Коли Франконі мене викинув, я вибрався з візитою до всіх вдома і від кожного позичив десять долярів, прохаючи, щоб у понеділок зайшли до мене, а я зверну їм гроші і замість проценту ще обголю та обголю й обстрижу. У понеділок цілий ранок клієнти питали тільки за мною і не хотіли ніякого іншого!

Прекл. **в. г.**

Яке правління найкраще? Те, яке вчить нас правити самим собою. — **(Гете).**

Багато людей у флеті бачить лише дерево. — **(Гебель).**

Коли помилки нас покидають, ми влещуємо собі, що то ми їх покидаємо. — **(Ля Рошфуко).**

З ДНЯ

„ПРОКЛЯТІ" КАПІТАЛІСТИ.

Комуністи влаштували в Ню Йорку, в „Медисон Сквер Ґарден", великий мітинґ, щоб вшанувати 20-літню річницю „російської жовтневої революції", в якій російські большевики захопили владу.

На мітинґ злетілося 20 тисяч усякого большевицького і комуністичного гайвороння. Були паради, промови. В промовах большевицькі провідники під небеса вихваляли большевицький режім, били поклони перед червоним царем Сталіном і копали тих трупів, яких розстрілила й далі розстрілює „найдемократичніша, найсправідливіша, селянсько-робітнича влада".

Рівночасно з тим вони ляли на всі заставки капіталістичний режім. Говорили, що він жорстокий, що він використовує робітників, що в ньому схована всяка свобода, що в ньому не вільно робітникові обізватися за своє право. Одним словом, в самому серці капіталістичного режіму плювали на цей режім, скільки хотіли, й закликали своїх однодумців, щоб його чимскорше завалити, а на його місці завести „справедливий" советський устрій.

Таке говорили комуністи в Ню Йорку. Біля входу до Медисон Сквер Ґардену кількасот католицьких студентів пікетували це большевицьке зібрання. А щоби большевикам хто не сколотив мітинґу в той час, коли вони нараджувалися, як завалити цей „тричі-проклятий, капіталістичний режім"— заряд міста вислав капіталістичну поліцію, щоб охороняла їх від напасти. Ось вони радили собі безпечно під крилами цеї капіталістичної поліції, нарікали на брак свободи слова і рішали завалити ту тиранську владу, а на її місці поставити „свободолюбну", комуністичну.

ЯК БИ ТАК У МОСКВІ.

Уявім собі, що прихильники капіталістичного режіму влаштували собі в Москві, недалеко Кремлю, подібний величезний мітинґ, на якім говорили, що Сталін це кровожадний тиран, що большевицький режім це неволя, яку треба за всяку ціну завалити, а на її місці поставити іншу систему, а саме, капіталітичну...

Що сталосяб тоді? Чи пішлиб агенти ҐПУ обороняти цей мітинґ, щоб йому не зробив хто кривди? Як абсурдно звучать ті слова! Ні один большевицький агент не посмів би твердити, що цьому мітинґові нічого не сталосяб; не посмів би заперечити, що всіх мітинґовців большевики відразу арештувалиб і висікли скорострілами.

А проте ті агенти йдуть ось тут на мітинґ і сміють говорити про брак свободи в капіталістичних краях; сміють рекомендувати зміну нинішнього режіму та заведення советської влади!

ХОЧ УТРАТИВ МАЄТОК І ВЛАДУ, ТО НЕ ТРАТИТЬ ЧЕСТИ.

Бувший імператор Етіопії, „юдейський лев", Гайлі Селясі, опинився в крайній матеріяльній нужді. Він продав уже свій домик, що купив був його в Англії, а також продав свій автомобіль. Представникові одної англійської ґазети він заявив, що є позбавлений усяких доходів; що родина його голодує і що не має грошей навіть на опал; він опалює тільки ті кімнати, де перебувають діти. Рівночасно з тим Гайлі Селясі сказав, що Мусоліні кількакротно жертвував йому матеріяльну поміч і поворот державних маєтків у заміну за признання італійської зверхности над Етіопією, але він відмовився. „Я ніколи не продав би свого народу в той спосіб і ніколи не приняв би майна та забезпеки за таку ціну", сказав Гайлі Селясі.

ЖИДІВСЬКИЙ „ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМ".

Жиди відомі з того, що поширюють інтернаціоналізм, а завзято поборюють націоналізм. Вони голосять, що одна нація не повинна відгороджуватися від другої; що повинна прямувати до вигладження ріжниць у політиці, економії, а навіть у культурі, мистецтві, літературі. В політиці вони голосять інтернаціонал і ненависть до расової окремішности; в економіці цілковиту свободу продукції і торговлі; в мистецтві засаду „мистецтво для мистецтва", в літературі таврують засаду плекання національної гордости і волі до панування; в релігії вони пропаґують умірковaність, толеранцію і раціоналізм, що веде до атеїзму.

, Таке вони пропаґують. Але для себе, для домашнього вжитку, вони заздрісно виплекують цілком відмінні цінності. Для домашнього вжитку вони тримають якраз те, що так завзято викорінюють в інших народів. Таврукочи чужі націоналізми і расизми, вони з фанатичною впертістю придержуються своєї нації і зберігають чистоту своєї раси. Ставлячи чужу віру під мікроскоп холодного розсудку, вони з доґматичною вірою відносяться до своєї релігії, до своїх рабінів та синаґоґ. Осуджуючи інші народи за жажду влади і за привязання до свого краю, вони витискають із Палестини 90% арабів, щоб там збудувати свою державу. Накликаючи інших до свободи міжнародньої торговлі і промислу, вони з невсипущою енерґією стараються перевести бойкот німецьких продуктів та довести до зірвання торговельних зносин між заграничними краями і Німеччиною. Поручаючи іншим народам „есперанто", самі тримаються цупко своєї мови і письма; навіть не хочуть змінити способу свого писання, зправа наліво, на загально принятий спосіб, зліва направо.

Так. Жиди є найбільші націоналісти і расисти на світі. Хоч розплилися по світі і блукають по ньому вже дві тисячі літ, то проте вони не винародовились, не втопилися в міжнародньому морі, а до нині заховали свою національну окремішність. Довершили вони цього якраз при помочі тих моральних цінностей, яких так завзято іншим відмовляють: при помочі націоналізму, расизму, релігії. Тепер, як доносять часописи, в синаґоґах їх рабіни закликають жидів до оживлення юдаїзму, до скріплення віри в доґми їх релігії і в їх національність. Нічого в цьому нема злого. Тільки жиди повинні дивитись і на інші народи та не відмовляти іншим того, що вони самі вважають за добре.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

КОМУНІКАТ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

На викуп дому Лесі Українки.

Не словами, але ділами доказуємо нашу прихильність до свого народу. Виходячи з цього заложення, звертаємо увагу на те, що недавно появилися в крайових жіночих часописах (і тут у „Свободі") статті про те, що треба викупити дім, у якім жила і творила наша ґеніяльна поетка Леся Українка. Той дім, як писано в статтях, повинен перейти з чужих рук в руки українські, себто повинен бути відкуплений за гроші, жертвовані громадянством.

Головна управа СУА у своїм обіжнику на початку жовтня заапелювала до свох відділів у цій важній справі. Наше жіноцтво зрозуміло потребу. Це видно з жертв.

Започаткував ці жертви Клюб Громадянок з Філядельфії, від. 41 СУА, складаючи 25 долярів. Жіноча Секція Демократичного Клюбу в Ню Йорку, від. 4. СУА, жертвувала $25; від. 49 з Бофало, Н. Й., $22; від. 19. з Бейон, Н. Дж., $10; від. 2. з Честер, Па., $10; від. 38 з Ансонії, Конн., $10; Жіноча Громада з Ню Йорку, від. 1., $10; д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська $5 і Анастасія Ваґнер $5.

Ось так започатковане діло. А якби так відозвалося все українське жіноцтво в Америці, то цей дім, котрий можна купити за 2,000 злотих (коло $400), викупилоб саме жіноцтво з Америки. І яка гарна булаб тоді памятка!

Головна управа СУА перешле зібрані гроші разом до комітету у Львові, до котрого входять представниці всіх більших жіночих орґанізацій. Союз Українок заступає там голова Мілена Рудницька.

Отсею дорогою щиро дякуємо тим усім, котрі вже свою жертву зложили, як теж взиваємо інших до дальших жертв на цю благородну ціль.

Окружний Зїзд.

Перший окружний зїзд СУА (і спільна вечеря) відбудеться 28. листопаду б. р. в Ню Йорку, в готелі Бреворт (8-ма вулиця і 5-та евеня). Наради розпічнуться в годині 4. пополудні. Спільна вечера буде в годині 7:30.

На нарадах будуть представниці околичних відділів, як з Бруклина, Джемейки, Озон Парку, Вайтстон, Йонкерс, Джерзі Сити, Бейон, Нюарку й Елизабету, три відділи з Ню Йорку, як теж з Ансонії. Просимо інші відділи СУА по можности вислати якнайбільше представниць.

Підчас нарад і спільної вечері буде промовляти п. Олена Штогрин, перша заступниця голови СУА, котра цими днями вернулася з рідного краю, де репрезентувала наш Союз на загальнім Зїзді Союзу Українок уріднім краю, де теж і завязано Всесвітній Союз Українок, до котрого і СУА ввійшов як член.

Цікаво буде почути про враження, які винесла наша делеґатка з рідного краю.

Підчас вечері, котрою буде проводити д-р Неоніля Пелехович - Гайворонська, прийметься нову директорію, котру покликала головна управа СУА до спільної праці, а в склад котрої входять пані: д-р Неоніля Пелехович - Гайворонська, Юлія Яремова, Петронеля Костецька, а з молодших панни: Розалія Хома з Йонкерс, Галя Сивуляк з Філядельфії й Олена Горбаль з Ансонії, Конн.

Також подаємо до відома, що підчас вечері в присутності представниць і гостей закінчиться імпреза з килимом.

Точний звіт про це подамо пізніше. При тій нагоді просимо всіх тих, що брали участь у цій імпрезі, звернути книжечки в цілості до централі СУА, і то до згаданого дня, щоб не було потім неприємностей.

Вишивки з краю.

Цими днями СУА одержав гарні річи з краю, як вишивки, кераміку і деревляні вироби, котрі можна набути в домівці СУА.

Базар.

Також пригадуємо, що СУА бере участь у Перед-різдвянім Базарі в Інтернаціональнім Інституті в Ню Йорку (17. вулиця і перша Евеня).

За головну управу СУА:
Анастасія Ваґнер, голова.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВСІ ВИНУВАТІ, ТІЛЬКИ НЕ Я.

Мені здається, що це вже така наша вдача, що завжди спихаємо вину за якусь невдачу на другого, а на себе — ніколи. Підношу це з цілковитою певністю, бо маю тут на думці наше відношення до У. Н. Союзу. Коли кому представляти вагу вдержання цеї народньої установи, то можна почути не від одного хіба те: „Говоріть здорові!" Але інакше слухають, коли хто нарікає на нашу орґанізацію, коли каже, що як орґанізація не зростає, то це вина головних урядників. Кожний амбітник має іншу причину до нарікання. Один нарікає, що ще далі мусить платити, хоч ніби вже давно виплатив ту суму, на яку обезпечений. Нічого не помагає, коли хто виложить як на долоні, що це неправда. Нарікаючий далі плете своє. Другий загне за політику. Третій теж за щось. Тільки ніхто з нарікаючих не звертає уваги на те, чи він сповнив свої обовязки, чи хоч його дитина є в Союзі, чи хоч раз переконував кого, щоб він вступив до Союзу. Таких нарікаючих не бракує навіть між відділовими урядниками. І між ними є такі, що своїми наріканнями таки відпихають інших від вступлення до У. Н. Союзу. Між ними є багато таких, що довгими роками дають себе вибирати урядниками для почести, але не дбають навіть за те, щоби вписати до орґанізації свою дитину. Що я не є голословний, про це може кожний переконатись у своїм власнім відділі. Як є такий предсідник відділу, що має пятеро дітей, а ні одна з них не є в Союзі, ні не є в нім його дружина, то якжеж має цей відділ розвиватись? А що так є, то я знаю з досвіду. Очевидно, що може бути так, що нема защо обезпечети, бо біда в хаті. Про такі випадки не говорю. Але говорю про такі, де діти наших відділових урядників є в чужих асекураціях, а то й у ріжних „звйонзках" чи „звйонзечках".

Так далі не повинно бути. Ось тому ми скликуємо в нашім стейті Конетикот наради конвенційних делеґатів, щоб цю справу рушити з місця. В Ню Бритен урядники вже почали ходити по хатах і так вписують до У. Н. Союзу нових членів. Беруться до роботи старі плугарі, бо не хочуть зазнавати сорому, щоб на їх очах, за їх життя, підупадала гордість американської України, наш У. Н. Союз.

А. Маланчук,
секр. 54 від. У. Н. Союзу.

Гарна жінка, то рай для очей, пекло для душі, чистилище для кишені. — **(Шекспір).**

Що чоловік за ввесь рік обдумає, жінка завалить за один день. — **(Демостен).**

Серце все виведе розум у поле. — **(Ля Рошфуко).**

Набій, що остається в рушниці, псується. Те саме з силою в людині. — **(Гебель).**

РАДІО.

ПІТСБУРГ, ПА.

В „День Подяки", себто дня 25. листопаду б. р., буде передана українська Служба Божа через радіову стацію WJAS у Пітсбургу. Передача зачнеться в годині 9. рано. Правитиме о. Володимир Козоріз. Співатимуть злучені хори під проводом п. Івана Кобецького.

— Що це таке досвід?

— Це є та користь, яку ще маємо, коли ми все втратили.

ЧОМУ МУРИНИ ОПОГАНЮЮТЬ ЛИЦЕ ЖІНКАМ

Сара дженджі це одно з найцікавіших племен Африки. Торговці невільниками за кожним наїздом насамперед навідувалися до тієї невеличкої країни та вивозили передівсім найцінніший товар, що мав найбільший попит на ринках невільниками — себто жінок.

Муринки, яким пощастило врятуватися перед таким наїздом, не знаходили потім у своїх селах ні одної жінки і знову довгі літа мусіли дороблятися того скарбу у сусідніх племен.

Так тяглося цілі століття, аж вкінці племя сара дженджі впало на жорстоку думку самооборони.

Жінок страшно опоганювали — вкладали їм в обі губи зпочатку невеличкі кружки, які зчасом заступали щораз то більшими, вкінці аж такими великими, що промір тих вкладок доходив до 12 цалів (одної стопи).

Справжні огиди! Вже сам голос, що добувається з такого дзюба, звучить несамовито. Із кружків, які не дозволяють замкнути уст, стікає вічно слина. До таких жінок відчувають відразу навіть тубільці довколичних племен.

У повоєнних літах звичай цей закинули не так під загрозою закону, лише зложилися на це обставини. Припинилися грабіжницькі напади торговців людьми, кружки перестали збільшуватися в губах дівчат, а нові окалічення закинули.

Жінок із дзюбами є щораз менше, а з племени сара дженджі можна їх нарахувати ледви 500—600.

Перед великою кольоніяльною виставою в Парижі (в 1931 р.) заангажовано 24 жінки з дзюбами (або як кажуть: із тарілками) та вивезено цілу громадку дикунок до столиці. Тут знову заангажували їх ріжні цирки, фільмові продукції і т. п. Мешканки найдикіших пралісів почали мандрівку по всьому світі — і побачили Париж, Лондон, Ню Йорк і всі великі столиці.

Муринкам товаришили мурини, що виконували службу товмачів, провідників, а також доповняли населення тих мандрівних осель-декорацій, бубнили на бубнах і носили списи з деревляним вістрям.

Та ця „мистецька" подорож муринок сара дженджі вже скінчилася. По чотирьох літах світ мав досить тих неестетичних дзюбів. Муринки вернулись у праліси над берегами рік Багр Салямат і Багр Кеїта. Одначе вернулися нуждарями, хоч нерідко така трупа заробила і по 20,000 франків. Білі ограбили їх, заки ще станули на суші своєї батьківщини. Купці видавали їм „решту" з тисячі франків,. кількафранковими жетонами. Багато муринок із дзюбами померли по дорозі внаслідок зміни підсоння і іншого способу життя.

У гостинниці.

Гість: — Пане вейтер, цей гомар не має одних кліщів!

Вейтер: — Утратив їх у двобою з іншим гомаром.

Гість: — То добре, принесіть мені переможця!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на інвалідів.

Дня 6. листопаду відбулося весілля панни Евгенії Малярської з Петром Яцишином у клюбі під ч. 105 Сейнт Маркс Плейс, Ню Йорк. А що молода є сиротою, то весіллям занявся її стрийко, С. Малярський. При забаві гості не забули і про народні цілі й зложили: П. Яцишин (молодий), І. Паликій, П. Федун, А. Данильчук, П. Барила, М. Теплий, Г. Кук, С. Малярський, М. Слобоцький, Т. Калан, М. і Анастасія Олеськів по $1; Марія Шкіра, П. Слободян по 50 ц.; Бордуляк 25 ц. Разом $12.25. Гості згодилися, щоб збірку вислати через Обєднання з призначенням на інвалідів. Збіркою занявся І. Паликій.

І. П.

БОТЛЕР, ПА.

З панахиди на інвалідів.

Дня 31. жовтня б. р. відбулося посвячення відновленої церкви і престола, якого довершив єпископ Богдан. По патріотичній проповіді відправив Преосв. Богдан за поляглих героїв в асисті пятьох священиків панахиду, підчас якої зібрано на інвалідів $14.90. Гром. Креницький зложив $1, а решту зібрано дрібними. Збірку вислано до краю через Обєднання.

о. И. Боднар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З забави на інвалідів.

Дня 7. листопаду сестрицтво Пресв. Богородиці влаштувало п. Ходакові забаву, на котру прибуло досить гостей. При добрій і веселій забаві пані Анастасія Бігун забрала слово і пригадала присутнім про наших братів інвалідів. У короткій промові пані Бігун попросила, щоби перевести збірку на інвалідів. Збіркою занялися пані Микитинська і пані Стахів.

Зложили по $1: І. Пастущин, Т. Шеремета; Д. Яцків 50 ц. Решта дрібними. Разом $9, котрі вислано через Обєднання на призначену ціль.

Анастасія Бігун.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

З забави на інвалідів.

Дня 13. листопаду, Софія Спасик, Анна Стефанюк і Марія Дзібук справили несподівану забаву громадянам Іллі і Тетяні Савюк з нагоди 25-літніх роковин їхнього подружожиття. Несподіванка випала дуже добре. Запрошені гості гарно забавилися, що було радістю для тих, котрим та гостина була приладжена. Та гості не вдоволилися лише самою забавою. Вони розуміли, що їхнім обовязком є зложити з цеї нагоди теж якусь жертву на народню ціль. Отже перевели між собою збірку з призначенням на українських інвалідів. Збірка принесла $19.50.

Зложили: Ілля Савюк $3; по $1: Н. Стефанюк, А. Стефанюк, Ю. Спасик, К. Кокочак, П. Горбуль, Н. Савюк, И. Дзібук, Г. Турчин, П. Шульган, Н. Косован, С. Цюпка, С. Спасик, Г. Костибаник, І. Урбан, П. Рогинич, С. Чайковський; П. Спасик 50 ц. Гроші переслано до краю через Обєднання.

Н. Косован.

БЕЗБОЖНИЦЬКИЙ „МІСІОНАР" СЕРЕД ЦИГАНІВ.

Безбожники стараються приєднати собі прихильників і серед циганів. Та, як повідомляє італійська газета „Стампа", що виходить у місті Міляно, безбожницький „місіонар" зазнав серед циганів гіркого розчарування. Він одному циганському ватажкові обіцяв сто золотих рублів і два коні, коли із своїми циганами перейде на безбожництво. Марков, так звався циганський ватажок, прийняв гроші та коні й підписав „місіонареві" умову, в якій заявляє, що разом із своїми циганами пристає на безбожництво. Одначе ніччю сталося щось нежданне. Цигани напали на „місіонареве" шатро, знищили умову, а „місіонаря" прогнали.

Син і батько.

Малий хлопчик бачить, що бузько стоїть на одній нозі, тому питається батька:

— Тату, чому бузько стоїть на одній нозі?

— Ах, який ти дурний, таж колиб підніс і другу, то перевернувся!

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (16)

Взявши твердий провід у свої руки, Джейн приказала Бравнові і Тибсові повідчіплювати пояси безпеки від крісел літака і зробити з них линву, по якій можна би було спускати вниз пакунки. Бо літак, вдарівши об дерево, застряг між його галузями. „Ви, Олександре", сказала вона, звертаючись до князя, „зійдіть униз і відбирайте ці пакунки".

Князь Сборов надувся і відповів: „Хай роблять це слуги". „Нема тут слуг", відповіла грізно Джейн. „Ми всі рівні, тільки маємо ріжні обовязки". Князь здвигнув плечима і приступив до виходу літака. Але, побачивши, що до землі далеко, вернувся: „Я не вмію дряпатися по галузях; я впаду", промовив він. „Скажіть слово, і я стручу його", сказав нетерпеливий Брави.

„Обвяжіть його поясом і спустіть так униз", приказала Джейн, „і продовжайте роботу, так, як я це вам приказала. А я йду розглянутися довкруги і піднайду місце, де ми моглиб розбити намет". З тими словами вона зручно по галузях спустилася на землю, а потім поринула між дерева, шукаючи відповідного місця. Скоро вона його знайшла.

Вдоволена, вона верталась назад до літака, коли її чутке вухо зловило в корчах якийсь підозрілий тріскіт сухого хабазя. Вона припинилася і миттю переконалася, що це хід льва. Він міг бути кількадесять кроків від неї, але Джейн не сумнівалася, що він уже мусів її занюхати і прямував за запахом у її сторону. Вона оглянулась, куди втікати.